

**Методична розробка викладача КЗ БМР Білоцерківської школи мистецтв №3
Брейш Вікторії Едгарівни для участі в І-й Міжнародній науково-практичній конференції
«Інноваційність в традиціях і традиційність в інноваціях».**

**Як ці квіти – наші діти: бажанні й талановиті!
З радістю навчаються і цим батьки пишаються!
Маєм нагороди – творчі перемоги,
дипломи й подяки та різні відзнаки!
І це радість не тільки нашої Родини,
а й квітуче майбутнє всієї України!**

Ця невеличка поетична презентація нашої Білоцерківської школи мистецтв №3 розкриває найкращі сторони педагогічної роботи поставленої в нашій школі, методичний напрямок якої повністю збігається із запропонованою І-ю Міжнародною науково-практичною конференцією «Інноваційність в традиціях і традиційність в інноваціях».

Цілі і завдання нашого творчого колективу - підвищення ефективності освітнього процесу; пропаганда традиційних, сучасних, інноваційних форм і методів організації образотворчого процесу; організація естетичного виховання і творчого розвитку молодого покоління, використовуючи новітні методичні та технологічні ресурси.

Я, в свою чергу, буду рада поділитися з Вами, колеги, своїми знаннями і досвідом, щоб надихнути і Вас на творчі проекти та перемоги.

У сучасних умовах відродження національно-культурних традицій в Україні особливого значення набуває збереження, вивчення та відродження духовної спадщини, невід'ємною складовою частиною якої є народно-інструментальна музика. Сучасні науковці мистецтвознавства, психології, музичні педагоги вважають духовну сферу людини як провідний напрям її виховання та розвитку. Тому не випадково одним із складних багатогранних завдань, висвітлених у Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), є «...створення умов для формування духовно багатой особистості громадянина України». На необхідності вирішення цієї проблеми наголошують такі державні документи, як Концепція національного виховання, Національна доктрина розвитку освіти України ХХІ століття та ін. Одним із важливих засобів виховання духовності людини є народно-інструментальне мистецтво, що виступає як універсальний шлях до «...перетворення зовнішніх культурних цінностей у духовний світ особистості». Діючи на глибинні психологічні механізми людських емоцій, інструментальне музичне мистецтво активно впливає на людину, збагачує її духовний та моральний потенціал.

У зв'язку з вище сказаним, хочу сфокусувати Вашу увагу на шкільній програмі нашого педагогічного колективу, яка визначає мету, метод і шлях досягнення поставлених завдань:

Наша педагогічна мета - це Духовність.

Наш метод - народно-інструментальна музика.

А шлях до досягнення нашої мети - колективне музикування.

Репертуар, яким ми користуємося - це обробки української, молдавської, угорської та єврейської музики.

Народно-інструментальне мистецтво українців, що сформувалося зусиллями багатьох поколінь, є одним із важливих об'єднуючих засобів творчого міжетнічного взаємозбагачення, що не втратило актуальності в наш час. Наукова думка ХХІ століття має пріоритетне значення в осмисленні народно-інструментальної культури України, її

висвітлення як духовної культури людської діяльності, яка відбиває глибокий зміст національного характеру та, водночас, не обмежується національними кордонами. Тому репертуар нашої шкільної програми збагачений найкращими музичними творами народно-інструментального мистецтва різних народів.

З цього приводу є дуже цікавою монографія Мариніна Івана Григоровича та Олійника Василя Федоровича «Народно-інструментальне мистецтво Південно-Західного Поділля: ансамбль троїстих музик Олексія Беца». У цій роботі дуже цікаво описується як відбувався діалог різних культур Західного регіону України. Що протягом тривалого історичного періоду у різних складних і суперечливих умовах населення Західної частини України завжди підтримувало між собою етнокультурні зв'язки. Наявність музичних зворотів у народнопісенній й танцювальній творчості з характерними національними мелодико-інтонаційними особливостями, що притаманні тому чи іншому етносу, є звичним явищем цього регіону. Взаємовплив, який відбився на взаємовідносинах між етнічними групами, що здавна населяли територію Західної частини України, проявився у музичній культурі через запозичення один від одного певних елементів обрядовості та фольклору. Така єдність музичної культури зазначеного регіону досягається шляхом тривалого закономірного акумулювання «національних музично-інтонаційних діалектів», що утворилися в наслідок постійної міграції тих чи інших представників різних національностей, котрі являються носіями своєї етнічної культури. Таким чином, відбувся культурний обмін, культурні запозичення, діалог різних культур, який упродовж певного історичного часу перейшов у стан «традиційного».

Користуватися таким музичним матеріалом в музичній школі, я вважаю, є дуже цікаво і корисно. У чому особливість і унікальність вивчення таких творів?

Вивчення народно-інструментальної спадщини України - це наша історія, наші традиції, це наш патріотизм і можливість розширити свій духовний світогляд, збагатити свою душу. Сьогодні на конференції мною будуть Вам представлені кілька музичних творів цього регіону України. Зараз у виконанні зведеного ансамблю учнів Білоцерківської школи мистецтв №3 "Золоте зернятко" прозвучить в обробці сучасного композитора Євгена Дондука «Буковинська бетута».

Найважливішими ознаками музичної культури кожного регіону є регіональні інтонації, гармонічні та ритмічні виражальні особливості музичної мови. Музична культура Західного регіону України, яка сформувалася на основі територіальних елементів етнічних культур інших народностей, що його населяли (угорці, молдовани, євреї), з часом почала виявляти окремі відмінні риси музичної мови. Значній частині мелодій народних пісень і танців цього регіону притаманні розспівність, ліричність, речитативність, імпровізаційність, багатство мелізмів. Для мелодики зазначеної території характерним є використання:

- півтонів у проведенні мелодичної лінії;
- характерних інтервалів (збільшена секунда, збільшена септіма, зменшена кварта, збільшена квінта) у гармонічних мажорі та мінорі;
- синкопованої метро-ритмічної основи.

Як викладач, я звернула уваги, що діти із задоволенням вчать і виконують музичні твори такого характеру. Учням подобається яскрава мелодія, танцювальний ритм, цікава динаміка, тому такі твори вони виконують від душі, з вогником і не втомлюються в роботі. Це емоційне і культурне багатство ми, українці, маємо завдяки тому, що єврейська народно-інструментальна музика мала безпосередній вплив на українську музику і навпаки. Наприклад, українська весільна обрядовість подолян традиційно доповнюється

єврейськими танцями «Сім-сорок» (по-народному «Танець з хусткою») і «Хаванагіла», які, як правило, об'єднуються в один і виконуються учасниками весілля, взявшись по колу. Ще одним цікавим єврейським танцем є «Фрейлехс». Зараз він прозвучить у виконанні зведеного ансамблю учнів Білоцерківської школи мистецтв №3 «Semplice». Зверніть увагу, з яким хорошим настроєм і натхненням виконує його творчий учнівський колектив. Ця запальна музика діє позитивно і на оточуючих. І ще раз підтверджується мудрість Стародавньої Книги «Неемії 8:10»: «... не сумуйте, бо радість у Господі це ваша сила!». Ще хочеться звернути Вашу увагу, дорогі колеги, на те, що велику роль у вихованні музиканта, на нашу думку, відіграє колективне музикування. У нашій школі приділяється велика увага колективному музиченню, як Ви це вже бачили на моїх відео-музичних ілюстраціях учнівських колективів. Наш педагогічний колектив добре розуміє, що в сучасних умовах школа мистецтв є однією з основних баз широкого поширення музичної культури, мета якої - зробити музику надбанням не тільки обдарованих дітей, які оберуть її своєю професією, але і всіх, хто навчається в ній. Музичне виховання на оркестрових відділах нашої школи мистецтв переслідує 2 мети - підготовку хороших інструменталістів з широким кругозором, які змогли б продовжити свою освіту в музичних училищах, і виховання грамотних любителів музики - не тільки пасивних слухачів концертів, а й таких, що беруть активну участь у художній самодіяльності. Досягти ж нам це можна лише за умови, якщо педагоги нашої школи зуміють пробудити в учнях глибоку і міцну відданість до мистецтва, прищеплять любов до музики настільки, щоб, навіть не ставши професіоналом, колишній випускник школи хотів і міг практично застосувати своє вміння і навички.

В наших ансамблях і оркестрах стимулюється все те, чого учень навчився в музичній школі в класі за фахом, здійснюється практичне застосування музичних знань і ігрових навичок. Як показує навик діти, захоплені заняттями музикою в ансамблі, працюючи з більшим навантаженням, краще розподіляють свій робочий час, що позитивно позначається і на навчанні в середній школі. Маючи такі амбітні плани ми, як викладачі, стараємося щоб у наших учнів їх перші кроки у барвистій країні Музики були вже на рівні зведеного учнівського ансамблю з чудовою назвою «Веселі музики». Зараз у виконанні першокласників прозвучить українська народна пісенька "Гарбуз".

Створення таких колективів дуже копітка і навіть ювелірна педагогічна робота. Проте, як каже приказка: «дороге дорогого коштує». Найважливіше це те, що кінцевий результат такої програми з навчання приємно вражає - маса емоційного задоволення, прищеплення професійних навичок ансамблевої гри, що є базою для реалізації подальших креативних творчих планів. Хочеться ще підкреслити таку важливу деталь. Тільки тоді добре виходитиме створювати дитячі творчі колективи, якщо, в першу чергу, і між педагогами буде взаєморозуміння, підтримка і навіть жертівність. Іноді над одним твором доводиться працювати набагато більше, підлаштовуватися під здібності і можливості інших учасників колективу. Проявляти терпіння, щоб витримати навантаження, кмітливість, щоб не пропав інтерес і професіоналізм, щоб досягти пристойного результату. Ще дуже важливий момент - вдале аранжування. Завдяки таланту і самовіддачі нашого композитора Євгена Дондука, ми і наші учні, маємо усі шанси отримувати радість від красивого, вдалого і професійного нотного матеріалу. Народні запальні мелодії плюс талант композитора збагачують концертний репертуар нашої школи.

Зараз у виконанні зведеного ансамблю учнів Білоцерківської школи мистецтв №3 «Домісольки» прозвучать ще дві обробки Євгена Дондук «Українська танцювальна» та «Женчичок-бренчичок».

На кінець моєї методичної розробки хочеться показати ще один народно-інструментальний твір. У виконанні зведеного ансамблю учнів Білоцерківської школи мистецтв №3 «Semplice» прозвучить обробка Руслани Лісової «Ой, заграйте, музиченьки». Цей вдалий виступ зайвий раз підтверджує, що гра в ансамблі надає юному музикантові можливість творчого спілкування з широкими масами слухачів, що кожен концерт є святом для всіх його учасників і хорошою виконавською школою. Хочеться підкреслити, що ансамблева гра є не тільки однією з важливих форм розвитку професійних навичок у виконавців. Вона також формує характер, прищеплює дітям почуття колективізму, товариськості, причетності до великої справи пропаганди музичної культури. Підбивши підсумок вищесказаного, хочу побажати всім, хто слухав мене, прекрасного творчого настрою і побільше народно-інструментальної музики на уроках і звітних заходах Ваших навчальних закладів. На прикладі свого класу і прикладі нашої школи можу підтвердити ефективність методичного напрямку, який запропоновано І-ю Міжнародною науково-практичною конференцією «Інноваційність в традиціях і традиційність в інноваціях».

Література:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К., 1994. – 61.
2. Концепція національного виховання. // Рідна школа. – 1995. - №6.
3. Національна доктрина розвитку освіти. // Освіта. – 2001. – 24-31 жовтн.
4. Маринін І. Г., Олійник В.Ф. «Народно-інструментальне мистецтво Південно-Західного Поділля: ансамбль троїстих музик Олексія Беца»: Монографія. – Кам'янець-Подільський: видавець Зволейко Д.Г., 2011. – 320 с.
5. УДК 378.016:78.01 «Групові методики навчання гри на скрипці дошкільників» Катерина Завалко, канд. пед. наук, викладач НПУ ім. М.Драгоманова (м. Київ)